

Advent/Kerstserie 2015: 'Welkom thuis'

4e zondag van de advent,

Thuis is, waar ik mezelf kan zijn

*Om je thuis te voelen heb je, behalve een warm welkom,
het ook nodig dat je gekend wordt,
dat je jezelf kunt zijn, in taal en teken,
in maaltijd en muziek, in samen zijn en solo.*

Overweging 20 december 2015 – Bert van der Meer

Lector: Yvonne van der Velden

*"... Laten we voor hen vriendelijk zijn.
Laten we ze de tijd geven om zich welkom te voelen,
zodat ze zich herinneren hoe het is om in het licht te staan en warmte te voelen.
Laten we ze vertellen van Tobit en zijn familie.
En laten we ze dan de hand reiken,
zodat we ons kunnen verenigen ..."*

Opening

Onnoembare,
Wij bidden om de kracht van uw Geest in ons hart.
Wij keren terug bij onszelf
en alles wat ons ter harte gaat in deze wereld.
Wij worden stil om ons hart te openen
voor schepping en creativiteit.
Voor de stralen van licht en de klank van liefde.
Schud ons los uit de verkramping van strijd en onrust.
Maak onze adem weer tot levensadem
en tot bron van moed en zeker weten.
Geef ons de levende woorden van uw schrift.
Ter herkenning en om opnieuw ontmoeting
aan te gaan.
Amen

Lied: Dit ene weten wij

H. Roland Holst / Tom Löwenthal

Welkom en inleiding

Welkom aan iedereen die het vandaag heeft aangedurfd om hier voor het eerst binnen te stappen. Welkom aan de Duiven die bij herhaling hier op zondag verschijnen.

En welkom aan de trouwe Duiven die hier elke zondag te vinden zijn en zo de basis vormen voor onze open, warme gemeenschap, waar we elkaar graag welkom heten. Welkom aan Irina achter de piano, aan het koor, aan Henk die het koor leidt en straks, na de viering, ons laat warmlopen voor Kerstmis. Welkom is ook het thema van deze adventstijd. Toen we die aan het voorbereiden waren met de voorgangers, in september, was het vluchtelingenprobleem al duidelijk aanwezig. De hele zomer kwamen de vluchtelingen immers al naar ons toe, ontheemd en afgezet door mensensmokkelaars, in brakke bootjes over de Middellandse zee, of in vrachtauto's grenzen over, met niets dan hoop en verwachting als bagage. Dat er wat nodig was om hen een plaats te bieden, dat was ons wel duidelijk. Dat dat niet eenvoudig zou zijn, dat vermoedden we toen ook al. Dat we er niet omheen konden wisten we. Wij hebben toen gezegd dat we een welkom wilden bieden aan hen, die naar ons toe kwamen. En ons afgevraagd hoe we dat konden doen. Dat krijgt vorm in zes vieringen: drie voor deze viering en twee hierna (Kinderkerst en Kerstnacht).

Vandaag is het thema 'Thuis is waar je jezelf kunt zijn' en daarvoor heb ik twee lezingen uitgekozen:

We lezen vandaag uit Tobit, dat is een apocrief boek, net als Judith. Dat betekent dat het later aan het oude testament is toegevoegd. Daardoor komt het wel voor in de Oosters-Orthodoxe en Rooms-katholieke bijbel (die heeft het simpelweg 'deuterocanoniek' genoemd, tweede canon), alleen niet in de Hervormde of in de Hebreeuwse Bijbel. Tobit is een rechtschapen man die zich houdt aan de regels die zijn geloof hem stelt, zoals het afstaan van een tiende van de oogst aan priesters in Jeruzalem en het delen van voedsel met wie honger leed, en zijn kleding met wie kleding nodig had. We lezen een mooi deel over de ontvangst van de zoon van Tobit door Raguel en Edna, familie van hen. Verder lezen we vandaag uit de brief aan de Christenen van Filippi. En die lezing bevat niets minder dan de blijde boodschap. Dat ik daar vandaag over mag vertellen, daar word ik blij van. U ook, hoop ik. En ik beloof u dat ik in mijn overweging mijn best doe om u uit te leggen waarom ik dit zo'n belangrijke boodschap vind. En hoop ik dat u daar blij van wordt. Yvonne, die met me voorgaat en ik wensens ons een goede dienst.

Laten we even stil worden in ons hoofd om ons open te stellen voor de woorden die komen gaan.

Lied van alle dagen

H.Oosterhuis / A.Oomen

Tobit 7, 1-9

Ze kwam en in Ekbatana aan. 'Azarias,' zei Tobias, 'breng je me nu direct naar onze volksgenoot Raguel?' De engel deed wat hij vroeg en ze troffen Raguel zittend bij de deur van de binnenplaats. Ze groetten hem, waarop hij hen teruggroette en hen hartelijk welkom heette. Hij nam hen mee zijn huis in. Tegen zijn vrouw Edna zei hij: 'Wat lijkt die jongen veel op mijn neef Tobit!' 'Waar komen jullie vandaan, broeders?' vroeg Edna. Ze vertelden haar dat ze tot de stam Naftali behoorden en als ballingen naar Nineve waren gevoerd. 'Kennen jullie onze neef Tobit?' vroeg Edna. 'Ja, die kennen we,' zeiden ze. 'Gaat het goed met hem?' wilde Edna weten. 'Hij leeft nog en maakt het goed,' antwoordden ze, en Tobias zei: 'Hij is mijn vader.' Raguel sprong op en kuste Tobias. Huilend zei hij: Goed zegene je, je bent de zoon van een rechtschapen en goede vader. Wat is het toch verschrikkelijk dat zo'n rechtvaardig man, die zo veel goeds voor anderen heeft gedaan, blind moest worden.' Hij omhelsde Tobias, zijn neef, terwijl de tranen hem over de wangen stroomden. Ook Edna

pag. 2

moest om Tobit huilen en Sara, hun dochter, eveneens. Raguel liet een ram uit zijn kudde slachten en onthaalde hen gastvrij. Nadat ze hadden gebeden en hun handen hadden gewassen, gingen ze aanliggen om te eten.

Lied: De tafel der armen

H.Oosterhuis/A.Oomen

Brief aan de Filippenzen 4, 4-9

Laat de Eeuwige uw vreugde blijven; ik zeg u nogmaals: wees altijd verheugd. Laat iedereen u kennen als vriendelijke mensen. De Eeuwige is nabij. Wees over niets bezorgd, maar vraag God wat u nodig hebt en dank hem in al uw gebeden. Dan zal de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, uw hart en gedachten in Christus Jezus bewaren.

Ten slotte, broeders en zusters, schenk aandacht aan alles wat waar is, alles wat edel is, alles wat recht

vaardig is, alles wat zuiver is, alles wat lieflijk is, alles wat eervol is, kortom, aan alles wat deugdzaam is en lof verdient. Doe alles wat ik u heb geleerd en overgedragen, wat ik u heb verteld en laten zien. Doe het, en de God van de vrede zal met u zijn.

Overweging

In de inleiding gaf ik aan dat dit de vierde zondag is die gaat over Welkom Thuis.

Die laat ik zo nog even kort passeren. Daarna wil ik het met u hebben over de lezingen van vandaag. Om te besluiten aan te geven wat nodig is voor *Welkom Thuis aan ontheemden, zoekenden en vluchtelingen*.

We hebben het in de afgelopen zondagen al vaker gehad over welkom heten.

Beloftes van Boeddha

Op de eerste adventszondag reikte Maruja ons in haar viering de drie beloftes van de boeddha aan:

- “De eerste belofte is om ons tot het uiterste in te spannen om de ander in daden, woorden en gedachten geen kwaad te doen en goed te zijn voor elkaar.

- de belofte anderen te helpen, ons hart en geest steeds meer te openen en onze compassie te vergroten.

- de belofte om alles wat we tegenkomen, goed of slecht, plezierig of pijnlijk, te nemen voor wat het is, zonder vooroordelen.”

In ieder van ons huist de geest van de waarheid, we zijn sterk en weten wat te doen en: Het huis van mijn Vader heeft vele kamers, de deuren staan open, je bent welkom.”

Malala

Marina vertelde een week later over Malala, dat bijzondere meisje uit Pakistan, die vecht voor onderwijs aan meisjes en de Nobelprijs heeft gekregen. En ze liet een lied horen van een meisje uit Noord Holland van twaalf dat vraagt ‘als er oorlog is en je dan moet schuilen, kom je dan bij ons - En na een lange reis zonder vrienden en familie, kom je dan bij ons.’

Oost West, thuis best?

Hans had in ‘Oost West Thuis Best’ aandacht voor wat thuis voor hem betekent: schoenen uit, stropdas af, languit met de benen op tafel, zingen in bad, lezen op de bank. En realiseerde zich dat hij het lastig vond zijn grenzen te verleggen, waar de vluchtelingen hun grenzen eindeloos hebben verlegd.

En dat brengt ons tot vandaag. Tot de lezing uit de brief aan de Christenen van Filippi. Dat lijkt misschien een verhaaltje waar de geur van suikerspinnen en zoete popcorn vanaf komt

(ik was gisteren in de bioscoop, vandaar). Als je je richt op alles dat edel is, rechtvaardig en zuiver is, dan ben je gericht op het goede. Dan pluk je de dag, je bent blij met elke zonnestraal, elke lach, elke kop warme thee en elk aardig woord. Als je al die geluksmomentjes bij elkaar optelt aan het einde van je dag, dan ben je een gelukkig mens. Als je je blik richt op het onrecht dat je wordt aangedaan, of de oneerlijkheid van je lot, je inkomen, je positie in het gezin, je bezit, je man, je vrouw, dat je je slecht voelt, pijntjes hebt, je kinderen, je burens... dan kun je dezelfde hoeveelheid geluksmomenten krijgen, alleen zie je ze niet. Je blik wordt verduisterd door datgene dat je wilt zien. In de bijbel heette dat een demon, of een kwade geest. In onze tijd spreken we van een verkeerde focus, of een gebrek aan aandacht voor het goede.

Dat is voor mij de kern van de blijde boodschap, die mooi verwoord wordt in de brief aan de Christenen van Filippi. En deze lezing hoort bij het thema van vandaag omdat het gaat over de manier waarop wij de wereld welkom heten, zowel de dingen die ons gebeuren als de mensen die ons pad kruisen. En dan bedoel ik niet dat je de wereld ziet door een rose bril, als een wereld met alleen maar vriendelijke mensen in een Teletubbie-landschap, want dat is niet realistisch. Nee, het gaat erover dat je je laat leiden door dat wat je voedt, in plaats van dat wat je afschrikt. Dat je blij bent dat je leeft, een mysterie dat we nog steeds niet helemaal begrijpen, in plaats van bang bent voor verlies, pijn of dood. Dat we ons niet richten op dat wat ons angst aanjaagt, maar datgene dat hoop biedt.

Filmpje

Vanochtend zag ik een filmpje van de premier van Canada, Justin Trudeau, die de politiek van de Amerikaanse presidentskandidaat Trump bekritiseerde. Voor wie het niet weet: Donald Trump is de Wilders van Amerika, met minder haar. Hij zegt dingen die goed klinken en krijgt daarmee veel volgelingen. Recentelijk heeft hij voorgesteld om moslims niet meer in de USA toe te laten om terrorisme te bestrijden.

Trudeau zei niets over de persoon Trump en wel over zijn ideeën, het volgende: we moeten begrijpen dat diversiteit onze samenleving sterker maakt, niet zwakker. En dat de overeenkomsten tussen ons en mensen die we als anders beschouwen altijd veel groter zijn dan de verschillen. En dat als we een politicus kiezen die angst predikt in de verwachting dat het ons sterker maakt, dat we dan bedrogen uitkomen. Angst maakt ons niet sterker, maar zwakker. Dat we in deze tijd moeten focussen op het verbinden van mensen in plaats van muren te bouwen en anderen zwart te maken. En dat het op één lijn stellen van de islam met IS niet alleen dom is, maar ook onverantwoordelijk.

Ik neem een [linkje](#) op in de webtekst van deze overweging zodat je zelf kunt horen hoe hij het zegt.

En dan een belangrijke toespraak van deze week, volgens sommigen de belangrijkste in haar carrière: Angela Merkel nam verantwoordelijkheid voor de aanpak van de vluchtelingen crisis in Duitsland en ook in Europa, als volgt:

“Stelt u zich voor dat iemand over tien jaar terugkijkt naar de afgelopen vier maanden en ziet dat we het bijltje er zo snel bij neergooiden. Hoe zou men dan over ons denken? Ze zouden zeggen dat we niet in onze eigen kracht geloofden. Dat we niet alles hebben geprobeerd om een oplossing te vinden. Dat we ons niet hebben ingezet voor Europese solidariteit.(...)”

Klassieke scheidslijn

We zien nu wat globalisering ook kan betekenen. We zijn altijd trots geweest op onze eretitel van exportkampioen en we vinden het vanzelfsprekend dat we over de hele wereld kunnen reizen. Dat is de globalisering die we wensen. Maar globalisering heeft ook een andere kant.

Razendsnel en als nooit tevoren komen nu de gevolgen van oorlogen, terreur, milieurampen, honger en armoede op ons af. De klassieke scheidslijn tussen buitenlandse en binnenlandse politiek is niet meer herkenbaar. Ze is vloeibaar geworden. Wij hebben twee mogelijkheden om op die ontwikkeling te reageren. De ene mogelijkheid is om uit angst daarvoor ons van de wereld af te sluiten. Maar afsluiting is in de 21ste eeuw geen zinvolle optie. In plaats daarvan moeten we, nadat we zo lang van de voordelen van globalisering hebben geprofiteerd, niet alleen de risico's zien van de toestroom maar ook de kansen erkennen, hoe moeilijk dat ook is. Ik ben ervan overtuigd dat als we het goed doen, de kansen veel groter zijn dan de risico's."

In de voorbereiding hebben we het gehad over wanneer je je welkom voelt. Een enkeling voelde zich altijd welkom. Dat stadium hoop ik zelf ooit ook nog eens te bereiken. Een ander gaf aan als je bij het gesprek betrokken wordt, als er aandacht voor je is. "Als je niet op visite bent", zo van: "doe je schoenen uit, rol je op de bank". En ook: "leeftijdsverschil doet er niet toe, ze praten gewoon met je", "dat iemand je aankijkt, je hand pakt". En een professionele zorgverlener die een paar keer per dag bij iemand op bezoek komt zei: "ik maak er een grapje bij, ik zoek iets bekends. Ik krijg vaak te horen "wat fijn dat je er weer bent" en "in deze tijd moet ik de kerstbroden afslaan".

Je zo welkom voelen is ook de reden dat ik de lezing van Tobit heb uitgekozen. Yvonne, onze lector, vertelde me dat ze nog nooit had gehoord van Tobit. Ik ook niet, ik heb het gevonden door te zoeken in de bijbel. Bijzonder toch, dat je 40 jaar uit een boek kunt lezen en het nog niet uit hebt. Er zijn schilderijen van Rembrandt en van Pieter Lastman met scènes uit dit boek.

Tobit

En vandaag hoort u dus van Tobit. Ik heb het hele boek Tobit gelezen, het is niet zo lang. Het komt op mijn lijstje van favoriete Bijbelboeken, want er zit veel in. Het vertelt over het leven van Tobit, tot aan zijn dood op hoge leeftijd. Er komt wel één engel in voor, maar verder is het vrij van verschijningen en andere wonderen, die zo vaak werden toegevoegd om het verhaal wat mythischer, kruidiger en boeiender te maken voor de mensen uit die tijd. Ik merk aan mezelf dat het mij juist afstoot. Ik denk al snel: kan niet waar zijn dus daar heb ik ook niets aan. Interessant om eens na te denken waar dat nou weer vandaan komt. Dat is voor een andere overweging.

Het gedeelte dat we lezen over de ontvangst van Tobias en Azarius, zijn reisgenoot en engel, door Raguel en Edna, is hartverwarmend.

Moet je je voorstellen dat je zó wordt ontvangen. Dat als je verteld hebt waar je vandaan komt, van wie je afstamt, dan blijkt de wereld zo klein te zijn. Je kent dat wel, dat je zit te praten met iemand en er allerlei overeenkomsten blijken te zijn. Dát zijn die overeenkomsten die ik eerder noemde, die altijd groter zijn dan de verschillen. En degenen bij wie je op bezoek bent blijken je vader te kennen, te weten dat hij blind is, dat verdrietig voor hem te vinden en ze vallen elkaar in de armen. Tja, denk je dan misschien, als nuchtere Noord Hollander, dat zouden we hier zo niet doen. Op Facebook zet ik misschien een 'like' bij zo'n verhaaltje, maar daar blijft het dan bij. Daar kun je je natuurlijk van afvragen waar dat toe leidt.

Het verhaal van Tobit is opgeschreven, het is uitgegeven en het is geschilderd. Natuurlijk heeft dat te maken met het feit dat het onderdeel is van de meest succesvolle verhalenbundel ooit. Alleen heeft het ook te maken met de manier waarop Tobias en zijn familie leefden. Ze voelden de verwantschap, de liefde, vielen elkaar huilend in de armen en aten met elkaar een geitenbokje dat ze speciaal slachtten voor de gelegenheid. Dat is leven dat je voelt, dat door je heen gaat, dat verwarmt en licht geeft.

Moeite met vluchtelingen

Welkom Thuis voor vluchtelingen. Hier in een warme Duif en na deze verhalen lijkt het zo vanzelfsprekend en zo makkelijk. Zo makkelijk dat we bijna vergeten dat er ook mensen zijn die daar moeite mee hebben. Die onzeker zijn over de toekomst en daar woorden van angst bij gebruiken. Laten we voor hen vriendelijk zijn. Laten we ze de tijd geven om zich welkom te voelen, zodat ze zich herinneren hoe het is om in het licht te staan en warmte te voelen. Laten we ze vertellen van Tobit en zijn familie. En laten we ze dan de hand reiken, zodat we ons kunnen verenigen.

Graag willen wij zo ontvangen worden als we ver weg zijn, zonder familie of eigendom. In deze tijd is het alleen aan ons om te ontvangen. Laten we ons vriendelijk, hartelijk en open tonen aan hen die dat nodig hebben. Dat zijn de vluchtelingen en ook degenen die zich afvragen of het allemaal wel goed komt. Het kómt goed, omdat we willen dat het goed komt en ons daarop richten.

Dáár geloof ik in.

Moge het zo zijn

Stilte gevolgd door muziek

Geloofsbelijdenis

God van het leven,
die vreugde vindt in ieder mens,
je bent zorgzaam en je laat ons niet in de steek.
Ik geloof in je.
Jezus, onze naaste, die mij laat zien wie God is,
je vraagt aan ons om rechtop te staan.
Ik geloof in je.
Heilzame Geest, ik geloof in je.
Je openbaart je op onverwachte momenten
als wijsheid in mensen die weten wat goed is om te doen.
Ik geloof dat jouw kracht zich in mij kan openbaren.
Ik geloof in onze gemeenschap van mensen, die durven zoeken
en durven vieren dat ze jou vinden, God van het leven.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed: Wie heeft brood genoeg *H.Oosterhuis / A.Oomen*

Nodiging

Tweeduizend jaar geleden deelde Jezus brood en wijn met zijn vrienden,
als symbool van het delen van het leven.
Wij delen vandaag dit uur ons leven met elkaar en daarom nodig ik u uit aan onze tafel.
Wij doen dat in de Duif met iedereen, iedereen die zich herkent in onze boodschap en ook
met degenen die zich dat nog afvragen.
Wereldburgers overal vandaan, van onder en boven het Noordzeekanaal,
met grote en met kleine voeten,
met haar en met steeds minder haar,
brildragend en niet brildragend,
man en vrouw, meisje, jongen,

welkom ben je bij ons.
Komt dan, want alles is gereed.
Je bent welkom.

Breken en delen van brood en wijn

Lied: Naar jou (Vrij naar psalm 63) *Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal*

Gedachten bij het thema

Onze Vader - Het Rijk der Hemelen *Liselore Gerritsen*

Onze Vader die in de hemel zijt
geef mij een plek op aarde waarvan de naam mij heilig is,
een koninkrijk dat mijn huis is,
een plek die mijn spelend kind ruimte wil geven,
waar dan ook.
Geef mij een plek waar het koren groeit voor mijn brood,
waar de wind in de bomen
en het vuur in huis
vergeving van alle schuld is,
zoals ook ik vergiffenis ben voor dat stukje aarde
dat zonder mij braak zou liggen;
een plek die mij niet in verzoeking leidt;
die mij verlost van angst.

Mededelingen

Slotlied: Jij bent de God die mij gegeven is *H.Oosterhuis/A.Oomen*

Zegenbede *Petra Kerssies / Tom Löwenthal*

V. Ga nu allen heen in vrede
met woorden van een ver verleden
gezegend gij met Abraham, Sara, Hagar, Ismaël en Isaak.

A. Moge de Levende ons zegenen en behoeden.
Moge zijn aangezicht ons verlichten
en ZHIJ ons genadig zijn.
Dat ZHIJ met ons is
en wij in vrede leven.